

Dogovoren za samo nekoliko meseci na najvišem političkom nivou, bez uvida javnosti, a zatim potpisan u januaru 2008. godine u Moskvi, naftno - gasni sporazum između Srbije i Rusije omogućio je prodaju većinskog udela u NIS-u ruskom Gaspromu bez tendera, zajedno sa prirodnim rezervama nafte i gasa, uz obećanje da će Srbija imati višestruku korist od budućeg gasovoda Južni tok. Nakon odustajanja ruske strane od izgradnje Južnog toka pre četiri godine, Srbija nije pokrenula pitanje revizije ovog sporazuma. Umesto toga najavljuje se novi projekat - Turski tok, a predstavnici vlasti iznova obećavaju da će Srbija biti deo tog projekta i da će od toga imati višestruke koristi.

Gasni (ne)sporazum

Srbija je jedina od svih zemalja koje su bile deo projekta Južni tok, a koja je zauzvrat dala većinsko vlasništvo ruskoj strani u deonici budućeg gasovoda na svojoj teritoriji. Samo je Srbija pristala na to da se matično preduzeće koje bi upravljalo budućim gasovodom registruje u Švajcarskoj.

Zajedno sa većinskim udelom u nacionalnoj naftnoj kompaniji, Srbija je ruskoj strani prepustila prirodne rezerve nafte i gasa u zemlji. Istraživanje Insajdera pokazalo je da su rezerve nafte i gasa u zemlji vredele najmanje sedam milijardi evra, a osim toga su predstavljale kakvu- takvu energetska bezbednost. Većinski udeo u NIS-u Srbija je prodala GaspromNjeftu za 400 miliona evra, uz obavezu ruske strane da investira 500 miliona evra ali kroz kredit koji vraća NIS.

Imovina koja je prodana zajedno sa NIS-om popisivala se godinama kasnije.

Hiljade kvadrata poslovnog prostora na ekskluzivnim lokacijama u Beogradu i Novom Sadu, nekretnine, stotine benzinskih stanica po najmanjim mestima u Srbiji, ali i reprezentativne benzinske pumpe poput Dejtonke na Novom Beogradu, stotinak bušotina nafte i gasa širom Vojvodine, motel Adaševci, kompletno postrojenje Rafinerije u Pančevu s više od 500 objekata, kompletno postrojenje Rafinerije u Novom Sadu, postrojenje rafinerije gasa u Elemiru, na desetine rezervoara za naftu i tečni gas, skladišta, stovarišta...

Srbija je u skladu sa Sporazumom iz januara 2008. pristala i na to da ruska strana dobije većinski udeo u jedinom skladištu gasa Banatski dvor u koji je država pre toga ulagala čak tri decenije.

Uprkos brojnim najavama predstavnika svih vlasti posle 2000. da će biti izgrađeno još jedno skladišta u Srbiji, to se nije desilo. Umesto toga je pre devet dana predsednica Vlade Ana Brnabić, uveravala javnost da energetska bezbednost Srbije nije ugrožena, da je u toku proširenje skladišta gasa Banatski dvor, a da "u slučaju potrebe mogu da se koriste i neka skladišta u Mađarskoj", ali nije do kraja jasno ko će za to snositi trošak - Rusija ili Srbija. Energetska bezbednost ponovo je postala aktuelna tema jer se približava trenutak kada bi

Rusija mogla da obustavi tranzit preko Ukrajine, odakle se snabdeva ceo niz zemalja, uključujući i Srbiju.

Srbija za sada nema nikakve garancije da će biti deo novog projekta Turski tok.

U Ankari je 7. maja ove godine potpisan "Memorandum kojim se podiže nivo saradnje u oblasti gasa i obnovljive energije na viši nivo", navedeno je na sajtu Ministarstva energetike. Ništa konkretnije nije saopšteno ni posle posete ministra Aleksandra Antića Rusiji nekoliko dana kasnije.

U međuvremenu Srbija većinski ruskoj kompaniji NIS rudnu rentu naplaćuje tri odsto za eksploataciju domaće nafte i gasa, dok za sve ostale kompanije u zemlji važi renta od sedam odsto.

Povoljniji poreski tretman na štetu budžeta samo je jedna od povlastica koja je ruskom investitoru omogućena Sporazumom koji je potpisan 25. januara 2008. u Moskvi u prisustvu tadašnjeg predsednika i premijera Srbije, Borisa Tadića i Vojislava Koštunice.

Sporazum je ratifikovan u parlamentu 9. septembra iste godine, a za njega su glasale Demokratska stranka, Demokratska stranka Srbije, Socijalistička partija Srbije, Srpska radikalna stranka, Srpski pokret obnove, članovi današnje Srpske napredne stranke i Ujedinjenih regiona Srbije. Jedine stranke koje nisu podržale Sporazum su LDP, LSV i SVM. Od prve cevi do "loše vesti" samo godinu dana

Prema Sporazumu koji su podržale gotovo svi politički faktori u zemlji, ruska strana je odmah preuzela većinsko vlasništvo u NIS-u i skladištu gasa. Prva cev zavarena je i time obeležen početak radova za srpsku deonicu 24. novembra 2013.

Kada je ruski predsednik Vladimir Putin 1. decembra 2014. prilikom posete Turskoj saopštio da je projekat Južni tok obustavljen zbog protivljenja Evropske unije, predstavnici vlasti u Srbiji bili su očito zatečeni. Tadašnji premijer Aleksandar Vučić ocenio je to kao lošu vest, dok je ministarka energetike Zorana Mihajlović rekla da od ruskog Ministarstva energetike nisu dobili nagoveštaj o odustajanju od Južnog toka. Predstavnici vlasti već godinama govore o alternativama za Južni tok, ali ne i o eventualnoj inicijativi za reviziju Naftno - gasnog sporazuma.

Zbog svih činjenica koje pokazuju da je Srbija najskuplje platila obećanje da će dobiti Južni tok i svega što se desilo u deceniji nakon potpisivanja Naftno gasnog sporazuma, novinari Insajdera uputili su pitanje dana Ministarstvu energetike i Vladi Srbije - zašto Srbija ne pokrene reviziju Sporazuma sa Rusijom?

Izvor: insajder.net